

Pradžią>Kreipimasis į teismą>Kur ir kaip>Kurios šalies įstatymai taikomi? Kurios šalies įstatymai taikomi?

Liuksemburgas

1 Teisės šaltiniai

1.1 Nacionalinė teisė

Liuksemburgas neturi tarptautinės privatinės teisės kodekso. Nuostatos dėl kolizinių normų vidaus teisėje išsibarsčiusios po įvairius kodeksus ir specialiuosius įstatymus. Šį klausimą daugiausia reglamentuoja daugiašalės tarptautinės konvencijos ir Europos antrinės teisės aktai.

1.2 Daugiašalės tarptautinės konvencijos

Nemažai kolizinių normų yra iš daugiašalių tarptautinių konvencijų, kurių šalis yra Liuksemburgas. Dauguma šių konvencijų buvo sudarytos Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijoje.

Visų šių konvencijų sąrašas pateikiamas [Hagos konferencijos](#) interneto svetainėje.

1.3 Pagrindinės dvišalės konvencijos

Kai kuriose dvišalėse konvencijose yra kolizinių normų. Daugiau informacijos pateikiama [Legilux](#) interneto svetainėje.

2 Kolizinių normų taikymas

2.1 Teisėjo pareiga savo iniciatyva taikyti kolizines normas

Bylose dėl asmens statuso teismas taiko kolizines normas savo iniciatyva. Taip nėra, jeigu šalys gali laisvai pasirinkti teisę, pavyzdžiui, sutartyse, dėl šalių laisvės pasirinkti taikytiną teisę principo. Tokiais atvejais teismas taiko kolizines normas savo iniciatyva tik jeigu buvo aiškiai ir sukčiaujant apeiti teisės aktai. Teismas, kuriame iškelta byla, automatiškai taikys savo nacionalinę teisę, jeigu šalys neprašė taikyti užsienio teisės.

2.2 Atgaliniai nukreipimai ir nukreipimai į trečiosios valstybės teisę (renvoi)

Liuksemburge srityse, kurioms netaikoma tarptautinė konvencija ar Europos reglamentas, kuriame konkrečiai atmetama *renvoi* galimybė, teismų praktikoje šis institutas yra tam tikru mastu leidžiamas. Jeigu pritaikyti kolizines normas pagal *renvoi* principą taikoma nacionalinė teismo, kuriame iškelta byla, teisė, *renvoi* yra leidžiamas, tačiau toliau – nebe. Pagal šį principą nukreipiama į materialinę teismo, kuriame iškelta byla, teisę.

Renvoi nėra leidžiamas bylose, jeigu šalys gali pasirinkti taikytiną teisę.

2.3 Siejamojo veiksnio pasikeitimas

Taip yra tuo atveju, jei dėl siejamojo veiksnio, pagal kurį nustatoma taikytina teisė, pasikeitimo situacijai paeilui taikomos dvi skirtingos teisės sistemos. Tai apibrėžiama kaip teisės kolizija laiko atžvilgiu dėl siejamojo veiksnio judėjimo laike.

Liuksemburge naujas įstatymas taikomas būsimiems praeityje susiklosčiusios situacijos, sukeliančios padarinius į ateitį, padariniams. Tačiau nauja teisė, taikytina pagal kolizines normas, bus taikoma tuo atveju, jeigu pasikeičia situacija, susiklosčiusi pagal ankstesnę teisę, kuri buvo pripažinta kaip taikytina.

2.4 Įprasto kolizinių normų taikymo išimtys

Tam tikrais atvejais, kai teismas, kuriame iškelta byla, privalo taikyti savo nacionalinę teisę, nors pagal kolizines normas taikytina užsienio teisė:

- užsienio teisės neįmanoma nustatyti;
- byla susijusi su asmenimis be pilietybės;
- užsienio teisėje nėra sprendimo;
- imtasi skubių laikinųjų priemonių;
- užsienio teisė neatitinka teismo, kuriame nagrinėjama byla, valstybės viešosios tvarkos.

Jeigu nuostatos taikytinos iš karto, teismas taip pat taiko teismo vietos teisę:

- proceso teisei ir teisės aktams, reglamentuojantiems teismus;
- teisės aktų nuostatas, reglamentuojančias darbuotojų apsaugą ir turto nuomą;
- vartotojų teisinę apsaugą.

Galiausiai jeigu dėl akivaizdžiai nesąžiningų tikslų šalis nusprendė netaikyti teismo, kuriame iškelta byla, teisės, tačiau dirbtinai pritaikyta užsienio teisė, teismas privalo atsisakyti taikyti šią teisę ir privalo iš naujo taikyti savo nacionalinę teisę.

2.5 Užsienio teisės nustatymas

Kadangi Liuksemburge užsienio teisė yra faktinė aplinkybė, į kurią turi atsižvelgti Liuksemburgo teismas, įrodinėjimo pareiga iš esmės taikoma užsienio teisę pasirinkusiai šaliai. Taigi įrodinėjimo pareiga tenka šalims, o konkrečiau – šaliai, kurios reikalavimui taikoma užsienio teisė.

3 Kolizinės normos

3.1 Sutartinės prievolės ir teisiniai veiksmai

Iš esmės sutartiniais įsipareigojimams taikoma šalių pasirinkta teisė, jeigu yra laikomasi privalomųjų teisės aktų nuostatų, kuriomis reglamentuojama viešoji tvarka ir nesąžiningas teisės vengimas.

Jeigu šalys neišreiškia pageidavimo, taikomos 1980 m. Romos konvencijos ir 2008 m. birželio 17 d. Reglamento (EB) Nr. 593/2008. Pastaruoju atveju teismas taikys objektyviai tinkamiausią teisę.

3.2 Nesutartinės prievolės

Iš esmės nesutartiniais įsipareigojimams taikoma žalos arba prievolės atsiradimo vietos teisė, nebent kita teisė yra glaudžiau susijusi su faktinėmis aplinkybėmis arba taikoma tarptautinė konvencija.

3.3 Asmens statusas ir su civiliniu statusu (vardu ir pavarde, gyvenamąja vieta ir teismumu bei veiksmumu) susiję jo aspektai

Iš esmės asmens statusui taikytina fizinio asmens nacionalinė teisė, išskyrus atvejus, kai situacijai taikomi tam tikri kriterijai, pavyzdžiui, atitinkamų asmenų ir visų pirma atitinkamo vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos kriterijus. Tai taip pat taikoma vardų sudarymui ir sandarai, taip pat vardų ir pavardžių keitimo sąlygoms, nes vardai yra asmens statuso dalis.

Bendras gebėjimas atlikti teisinį veiksma ir teisė iškelti bylą reglamentuojama atitinkamo asmens nacionalinės teisės. Tačiau *locus standi* reglamentuojama šiai teisei taikytina teisė, jeigu ji susijusi su teisės esme. Sutartiniuose santykiuose ši taisyklė sušvelninama, jeigu kita sutarties šalis elgiasi sąžiningai, tačiau neveiksmu remiamasi nurodant motyvus, kurie neegzistuoja toje šalyje, kurioje veiksmas buvo atliktas. Tuomet vietoj nacionalinės teisės taikoma prievolės įvykdymo vietos teisė.

3.4 Tėvų ir vaikų santykių nustatymas, įskaitant įvaikinimą

3.4.1 Tėvų ir vaikų santykių nustatymas

Liuksemburge bylose dėl teisėtų įpėdinių iš esmės taikoma santuokai taikytina teisė, t. y. bendra nacionalinė tėvų teisė, bendros nuolatinės gyvenamosios vietos teisė arba teismo vietos teisė.

Viskam, kas iš esmės susiję su palikuonio (vaiko) įsisteigimu, iš esmės taikoma nacionalinė vaiko teisė.

Kiek tai susiję su įrodymais, kurių reikalaujama siekiant nustatyti palikuonį, esmines pripažinimo sąlygas, pareiškimo dėl palikuonio ginčijimo pateikimo terminu ir apribojimais, taip pat prieš tokį pareiškimą panaudotinomis gynybos priemonėmis, taikoma vaiko nacionalinė teisė.

3.4.2 Įvaikinimas

- Įvaikinimo sąlygos

Iš esmės pagal Civilinio kodekso (*Code civil*) 370 straipsnį sąlygos, kurias reikia įvykdyti siekiant įsivaikinti, reglamentuojamos įsivaikinančio asmens (-ų) teisėje. Jeigu įsivaikinančių sutuoktinių pilietybė skiriasi, taikytina pareiškimo padavimo dieną buvusios bendros jų nuolatinės gyvenamosios vietos teisė.

Tačiau įvaikinimo sąlygos iš esmės reglamentuojamos įvaikinamojo nacionalinės teisės. Šio principo išimtis taikoma, jeigu įvaikinamasis dėl įvaikinimo įgyja įvaikinančiojo pilietybę. Tokiu atveju šioms sąlygoms taikytina nacionalinė įvaikinančiojo teisė.

- Įvaikinimo padariniai

Įvaikinimo padariniams taikoma nacionalinė įvaikintojo (-ų) teisė. Jeigu įvaikina du sutuoktiniai, kurių pilietybė skiriasi arba kurie yra asmenys be pilietybės, arba jeigu vienas iš sutuoktinių yra be pilietybės, taikytina jų bendros nuolatinės gyvenamosios vietos, buvusios įvaikinimo metu, teisė.

Jeigu įsivaikinama užsienyje, gali kilti kolizija tarp įvaikinančiojo nacionalinėje teisėje ir įvaikinamojo nacionalinėje teisėje nustatytų jurisdikcijos taisyklių.

Tokiais atvejais įvaikinimas laikomas galiojančiu, jeigu buvo laikomasi įvaikinimo šalies teisėje nustatytų taisyklių ir jeigu įvaikinimas įvyko kompetentingose institucijose pagal šią teisę.

3.5 Santuoka, nesutuokusios poros (sugyventiniai), partnerystė, santuokos nutraukimas, gyvenimo skyrium patvirtinimas, išlaikymo prievolės

3.5.1 Santuoka

- Santuokos galiojimo sąlygos

Formaliems reikalavimams iš esmės taikoma santuokos sudarymo vietos teisė.

Kad santuoka galiotų pagal 1978 m. kovo 14 d. Hagos konvenciją dėl santuokos sudarymo ir galiojimo pripažinimo, privaloma laikytis esminių sąlygų, nustatytų kiekvieno iš abiejų sutuoktinių vidaus teisės aktuose. Vidaus teisės aktus nustato santuokos sudarymo valstybės kolizinės teisės normos. Jeigu bent vienas iš sutuoktinių turi šios valstybės pilietybę arba nuolat joje gyvena, taip pat privaloma laikytis esminių sąlygų, kurių reikalaujama pagal santuokos sudarymo valstybės teisę. Santuokos galiojimo sąlygoms taikytina teisė taip pat taikoma esminėms bet kurio santuokos nutraukimo veiksmo sąlygoms.

Jeigu santuoka sudaryta užsienyje, taikoma galiojimo prezumpcija, jeigu pateikiamas santuokos liudijimas, parengtas pagal formalius santuokos sudarymo vietos reikalavimus. Santuoką gali būti atsisakoma pripažinti, jeigu užsienyje sudaryta santuoka akivaizdžiai nesuderinama su Liuksemburgo viešąja tvarka.

- Santuokos padariniai

Jeigu sutuoktinių pilietybė skiriasi, santuokos padariniams Liuksemburge iš esmės taikoma bendros sutuoktinių nuolatinės gyvenamosios vietos teisė, t. y. faktinės sutuoktinių gyvenamosios vietos teisė.

3.5.2 Nesutuokusios poros (sugyventiniai) ir partnerystė

Gyvenimui kartu nesutuokus netaikomos jokios kolizinės teisės normos, nes pagal Liuksemburgo teisę nesutuokusių porų santykiai laikomi *de facto* situacija.

Liuksemburge sudarytoms partnerystėms taikoma teismo vietos teisė.

Partneriai, įregistravę savo partnerystę užsienyje, gali prašyti įrašyti ją į civilinį registrą, jeigu abu partneriai atitiko 4 straipsnio reikalavimus tuo metu, kai partnerystė buvo sudaryta užsienyje. Kai užsienyje sudaryta partnerystė pripažįstama Liuksemburge, taikomos tos pačios lengvatos kaip ir Liuksemburge.

3.5.3 Santuokos nutraukimas ir gyvenimo skyrium patvirtinimas

Jeigu sutuoktinių pilietybė yra ta pati, santuokos nutraukimui ir separacijai taikoma nacionalinė sutuoktinių teisė. Priešingu atveju taikoma jų faktinės bendros nuolatinės gyvenamosios vietos teisė. Jeigu neįvykdomas nė vienas kriterijus, taikoma teismo vietos teisė.

Šios taisyklės taip pat taikomos santuokos nutraukimo leistinumui apskritai, jo priežastims, padariniams ir susijusioms priemonėms.

3.5.4 Išlaikymo prievolės

Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl išlaikymo prievolių 15 straipsnį šiuo klausimu taikytina teisė nustatoma pagal 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolą dėl išlaikymo prievolių taikytinos teisės. Pagal bendrą principą taikoma kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos teisė, tačiau šalys gali susitarti jau iškeliai bylai taikyti teismo vietos teisę arba vieną iš toliau nurodytų teisių:

- a) bet kurios valstybės, kurios pilietybę nustatymo metu turi bet kuri šalis, teisę;
- b) valstybės, kurioje nustatymo metu yra bet kurios šalies nuolatinė gyvenamoji vieta, teisę;
- c) teisę, kurią šalis nustatė kaip taikytiną savo nuosavybės režimui arba šiam režimui faktiškai taikytiną teisę;
- d) teisę, kurią šalis nustatė kaip taikytiną jų santuokos nutraukimui arba separacijai, arba teisę, faktiškai taikytiną šiam santuokos nutraukimui ar separacijai.

3.6 Sutuoktinių turto teisinis režimas

Sutuoktinių turto teisiniam režimui taikoma sutuoktinių prieš sudarant santuoką nustatyta teisė.

Jeigu santuokos sudarymo metu sutuoktiniai nepasirinko taikytinos teisės, taikytina teisė nustatoma pagal 1978 m. kovo 14 d. Hagos konvenciją dėl sutuoktinių turto teisiniam režimui taikytinos teisės.

Pagal 1978 m. kovo 14 d. Hagos konvenciją sutuoktiniai gali nustatyti tik vieną iš šių teisių:

1. bet kurio iš sutuoktinių pilietybės valstybės, buvusios nustatymo metu, teisę;
2. valstybės, kurioje nustatymo metu yra bet kurio iš sutuoktinių nuolatinė gyvenamoji vieta, teisę;
3. pirmosios valstybės, kurioje vienas iš sutuoktinių naujai nuolat apsigyvena po santuokos, teisę.

Taip nustatyta teisė taikoma visam jų turtui.

Vis dėlto sutuoktiniai, nepaisant to, ar pagal pirmiau išdėstytus punktus jie yra nustatę teisę, gali kaip visam ar kai kuriam nekilnojamajam turtui taikytiną teisę nustatyti šio nekilnojamojo turto buvimo vietos teisę. Jie taip pat gali numatyti, kad visam nekilnojamajam turtui, kuris bus įsigytas vėliau, taikoma šio turto buvimo vietos teisė.

Jeigu šalys nepasirenka taikytinos teisės, teismas turės nustatyti, koks buvo jų nebylus pasirinkimas. Preziumuojama, kad taikoma valstybės, kurioje jie pirmą kartą nuolat apsigyvena po santuokos, vidaus teisė.

Vis dėl to pagal 1978 m. kovo 14 d. Hagos konvenciją sutuoktinių turto teisiniam režimui taikoma bendros sutuoktinių pilietybės valstybės vidaus teisė tokiais atvejais:

1. jeigu ši valstybė padarė 5 straipsnyje numatytą pareiškimą ir jo taikymas sutuoktiniams nėra negalimas pagal šio straipsnio antros pastraipos nuostatas;
2. jeigu ši valstybė nėra konvencijos šalis ir pagal šios valstybės tarptautinės privatinės teisės taisyklės taikytina jos vidaus teisė ir sutuoktiniai nustato savo pirmą nuolatinę gyvenamąją vietą po santuokos:

a) valstybėje, kuri padarė 5 straipsnyje numatytą pareiškimą;

arba

b) valstybėje, kuri nėra konvencijos šalis ir kurios tarptautinės privatinės teisės taisyklėse taip pat numatyta taikyti jų pilietybės valstybės teisę;

3. Jeigu sutuoktiniai nenustato savo pirmosios gyvenamosios vietos po santuokos toje pat valstybėje.

Jeigu sutuoktinių nuolatinė gyvenamoji vieta yra skirtingose valstybėse ir jie neturi bendros pilietybės, jų turto teisiniam režimui taikoma valstybės, su kuria, atsižvelgiant į visas aplinkybes, šis turtas yra glaudžiausiai susijęs.

Jeigu tai leidžiama pagal naują pasirinktą taikytiną teisę, leidžiama savanoriškai pakeisti taikytiną teisę.

3.7 Testamentai ir paveldėjimas

Paveldėjimams nuo 2015 m. rugpjūčio 17 d. ir vėliau taikomos 2012 m. liepos 4 d. Reglamento (ES) Nr. 650/2012 nuostatos. Šio reglamento 21 straipsnyje numatyta, kad visam paveldėjimui taikytina valstybės, kurioje mirties metu buvo mirusiojo nuolatinė gyvenamoji vieta, teisė.

Paveldėjimui iki 2015 m. rugpjūčio 17 d. toliau taikomos Liuksemburgo kolizinės teisės normos.

- Paveldėjimas pagal įstatymą

Liuksemburge palikimas padalijamas į kelias dalis: kilnojamąjį turtą ir vieną ar kelis nekilnojamuosius daiktus. Siekiant nustatyti, ar turtas yra kilnojamas, ar nekilnojamas, turi būti taikoma teismo vietos teisė.

Kilnojamojo turto paveldėjimui iš esmės taikoma mirusiojo nuolatinės gyvenamosios vietos mirties dieną teisė. Nuolatinė gyvenamoji vieta nustatoma pagal Civilinio kodekso normas.

Nekilnojamojo turto paveldėjimui taikoma turto buvimo vietos teisė.

- Paveldėjimas pagal įstatymą

Iš esmės asmens statusas lemia bendrą veiksnumą sudaryti testamentą. Vis dėlto paveldėjimo teisėje reglamentuojami kai kurie neveiksnumo atvejai.

Bendrai galimybei būti dovanos gavėjų taikoma asmenų statusą reglamentuojanti teisė.

3.8 Nekilnojamasis turtas

Pagal Civilinio kodekso 3 straipsnį turto nuosavybei taikoma turto buvimo vietos teisė. Tai taip pat taikoma daiktinių teisių, susijusių su turtu, turiniui, jų sukūrimui ir perdavimui, taip pat jų įgijimui dėl naudojimo (*usucapion*).

3.9 Bankrotas

Kai netaikomas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 ir Reglamentas (ES) Nr. 2015/848 dėl nemokumo bylų, taikoma tokios bylos išskelimo vietos teisė.

Tai taikoma visų kolektyvinių bylų, iškeltų Liuksemburge, padariniams ir užsienyje paskelbto nemokumo padariniams. Vis dėlto vienos iš šalių nemokumo konkrečioms padariniams, kylantiems teisėms, kuriomis gali remtis kita sutarties šalis, taikoma nemokumo paskelbimo valstybės teisė.

Ši teisė taikoma tik konkrečioms nemokumo padariniams ir netaikoma visiems nemokumo paveikto sandorio aspektams.

Paskutinis naujinimas: 09/01/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.